

Államokat fel lehet darabolni, de nemzeteket soha*

Kedves mórachalmi barátaim, tisztelt nemzettársaim!

Aki a múltat meg akarja hamisítani vagy el akarja titkolni, annak valójában sohasem a múltban, hanem a jelenben van titkolnivalója. Akik hosszú évtizedeken át kényszerű hallgatásra ítélték a magyarságot a trianoni igazságtalanság ügyében, azok – legyenek bár kis- vagy nagyhatalmak – a kisebbségi kérdés megoldatlanságát, az egyéni és kollektív emberi jogok hiányát, végső soron a demokratikus intézmények kiáltóan rossz állapotát igyekeztek és igyekeznek eltitkolni saját államaikban. Ez az egyszerű magyarázata annak, hogy miért nem lehetett a nemzetünket ért tragédiáról nyíltan és őszintén beszélni – pedig ellenségeink kiváltképp szeretik, ha a magyarok panaszkodnak.

„Ami Trianonban történt, az mocskos dolog volt” – nyilatkozta a hetvenes években a néhai francia miniszterelnök, François Mitterrand. Jól tudták ezt a kortársak is, nemhiába titkosították a béketárgyalások háttéranyagát hatvan esztendőre. Emlékiratában joggal jegyezte le az egyik francia diplomata: „Pašić, Masaryk, Beneš és Brătianu, de különösen Wilson és Clemenceau olyan játékot játszottak, amely a világtörténelem szégyene lesz. Térképek meghamisításával, okmányok megcsönkítésével és vásári lókupecekhez illő trükkökkel operáltak. A tisztelt grémium volt annyira agyalágyult, hogy így rá lehetett szedni.”

Nem kellett hozzá hosszú évek, talán még hónapok sem, hogy kiderüljön, Magyarország feldarabolása a Kárpát-medencében a kisebbségi kérdést nem oldotta meg. Egy soknemzetiségű országból – amit az üres, de hatékony propaganda gyakran nevezett a népek börtönének -- csináltak négy újat, amelyek aztán ténylegesen is a népek börtöneivé váltak évtizedekre, s kettő ezek közül azóta szét is hullott.

Pedig az utódállamok „őszintén” kísérleteztek a kisebbségi kérdés megoldásával, az idők során három módszert is alkalmazva. Hogy melyek voltak ezek? Népcsoportok részleges kiirtása, népcsoportok részleges vagy teljes kitelepítése, majd pedig hol erőszakosabb, hol enyhébb eszközökkel serkentett

beolvasztásuk. Kelet-Európában nem mi vagyunk az egyetlenek, akikkel szemben ezeket az eszközöket a különféle diktatúrák előszeretettel alkalmazták, de egészen a közelmúltig bizony, mi voltunk az egyetlenek, akik mindezekért a sérelmekért még csak erkölcsi elégtételt sem kérhettünk. És mégis, mint látjuk, a kisebbségi magyarság eltüntetésére kiesztelt projektumok megvalósításához kilencven év sem volt elég! Minden nehézségünk, megaláztatásunk és hátrányunk ellenére továbbra is él nemzet e hazán, a határon innen és túl. S mi, a határon kívülre került egy harmad nemzetrész mai leszármazottai nemcsak magyarok vagyunk, de azok is akarunk maradni, s ezt kívánjuk biztosítani utódainknak is. Mindehhez az elmúlt kilencven év próbálkozásai csak a legtrikább esetekben vittek bennünket közelebb, nemcsak a kisantant államok önzése és gyanakvása, de a magyar politika és diplomácia történelmi vakvágányai és baklövési miatt is.

Tisztelt nemzettársaim!

Az elmúlt hetekben láthattuk, hogyan kap a szívéhez a magyar ügyekben elfogult néhány politikus annak a hírnek a hallatán, hogy a magyar országgyűlés a határon túli magyar kisebbségek számára megkönynyította a magyar állampolgárság megszerzésének, vagy ha úgy tetszik, visszaszerzésének jogát. Ezzel a gesztussal új időszámítás kezdődhet a magyar nemzetpolitikában, és ezt csalhatatlan szimattal megérették azok is, akik a kisantanti örökség fenntartásában érdekeltek. Ők semmi mást nem kívánnak elvitatni, csak a legfontosabbat: azt, hogy a magyar nemzet egy! Azt, hogy államokat ugyan fel lehet darabolni, de nemzeteket feldarabolni még soha, senkinek sem sikerült! Néhány nagyhangú sovinszta magyarelles lármája csak arra jó, hogy végérvényesen lepleződjön Trianon titka Európa közvéleménye előtt, s világossá váljon, a magyar kisebbségek helyzete nyílt és megoldatlan, és az egységesülő Európában, földrészünk demokratikus hagyományinak szellemében tisztességes rendezésre vár!

Kedves barátaim, nemzettársaim!

Az eredendően talán jó szándékú, de számunkra igen rossz emlékezetű Wilson amerikai elnök 1918-ban így nyilatkozott: „Nincs szándékunkban Ausztria-Magyarország felosztása. A tizennégy pontban csak arról van szó, hogy Ausztria-Magyarországnak a nemzetek közötti helyét megtartani óhajtjuk. Megadjuk neki a lehetőséget, hogy autonómiák alapján tovább fejlődjenek.” Mint tudjuk, nem így történt. Sem az első, sem a második világháború utáni békék nem hoztak megnyugvást, sem autonómiát, nemhogy Ausztriában és Magyarországon, de a szétszabdolásuk által létrejött utódállamokban sem.

Ennek megvalósítása immár az új Európa egyik meg nem kerülhető, el nem odázható feladata lesz, s ehhez tud a Kárpát-medencei magyarság hozzájárulni a maga történelmi tapasztalatával. Azt kívánjuk tehát – és ezt, kérem, ne tekintsék cinizmusnak –, hogy térségünkben megvalósuljon Wilson elnök álma. Azt kívánjuk szomszédainknak, a velünk együtt élő népeknek, hogy „tartsák meg helyüket a nemzetek között”, s „fejlődjenek tovább” – hisz ez a mi érdekünk is –, de a kisebbségi autonómiák rendszerének tartós biztosítása alapján. Ez lehet az alapja a kölcsönös méltányosságnak, amely közmegelegedésre elvezethet majd a Trianonban okozott trauma végső feloldásához – valamennyi itt élő nemzet kölcsönös megnyugvására és javára!

Tari István grafikája

* A beszéd a trianoni emléknapon Mórahalom megemlékezésének ünnepélyes megnyitóján, a város kapujában újonnan elhelyezett országzászlónál 2010. június 4-én hangzott el.